

scrisoare de început | pag. 1

Monahul Proclu Nicău:

„Dreapta socoteală se
dobândește prin smerenie”

editorial | pag. 3

Cine are discernământ?,
de Gheorghe Fecioru

prăznuiri | pag. 6

Mitropolitul Efrem al Eghinei:
Sfântul Nectarie - 100 de ani de la adormire

școala părinților | pag. 12

Copii contra părinți,
de Psih. Dr. Irina Petrea

școala părinților | pag. 18

Stăm acasă, dar... (VI),
de Lect. univ. dr. Andrei Drăgulescu

știința de a iubi | pag. 21

Sfântul Nectarie al Pentapolei:
„Iar femeia să se teamă de bărbat”

cauzele bolilor | pag. 24

Dr. Bioetician Virgiliu Gheorghe:
„Dacă s-ar trata boala de la început,
nu ar mai muri oamenii de Covid-19” (I)

cu noi este Dumnezeu | pag. 29

De vorbă cu Alexandru și Laure Pandeles:
„Ne pregătim copiii să fie oameni” (II)

al optulea veac | pag. 34

„A cunoaște țara e cel mai
bun mijloc de a o servi” (IV),
de Irina Bazon

pag. 40 | cuvântul duhovnicului

Părintele Cezar Axinte:

„Singura noastră șansă este sfințenia”

pag. 48 | teologica

Sfântul Nectarie, Mitropolitul Pentapolei:

„Minunea minunilor și Taina Tainelor”

pag. 51 | mărturii

Candela din piept,
de Bianca Sârbu

pag. 52 | convertiri

De vorbă cu Prof. John Gabriel Corcoran:

„Aici trebuie să fiu! Aici e locul meu!” (I)

pag. 59 | biblioteca noastră

Jurnal de călătorie (interioară)

pag. 61 | cuvinte vii

Demnitățile de fiu al Împăratului,
de Sergiu Ciocârlan

pag. 65 | interviu

PS Macarie de vorbă cu
Demostene Andronescu:
„Unde-s nebunii?” (II)

pag. 72 | actualități

Libertatea și „eliberarea”
de poruncile lui Dumnezeu,
de Tatiana Petrache

pag. 76 | mărturii

Mort am fost și am înviat,
de Adina-Maria Popa

pag. 79 | concursuri

Re MITROPOLITUL EFREM AL EGHINEI

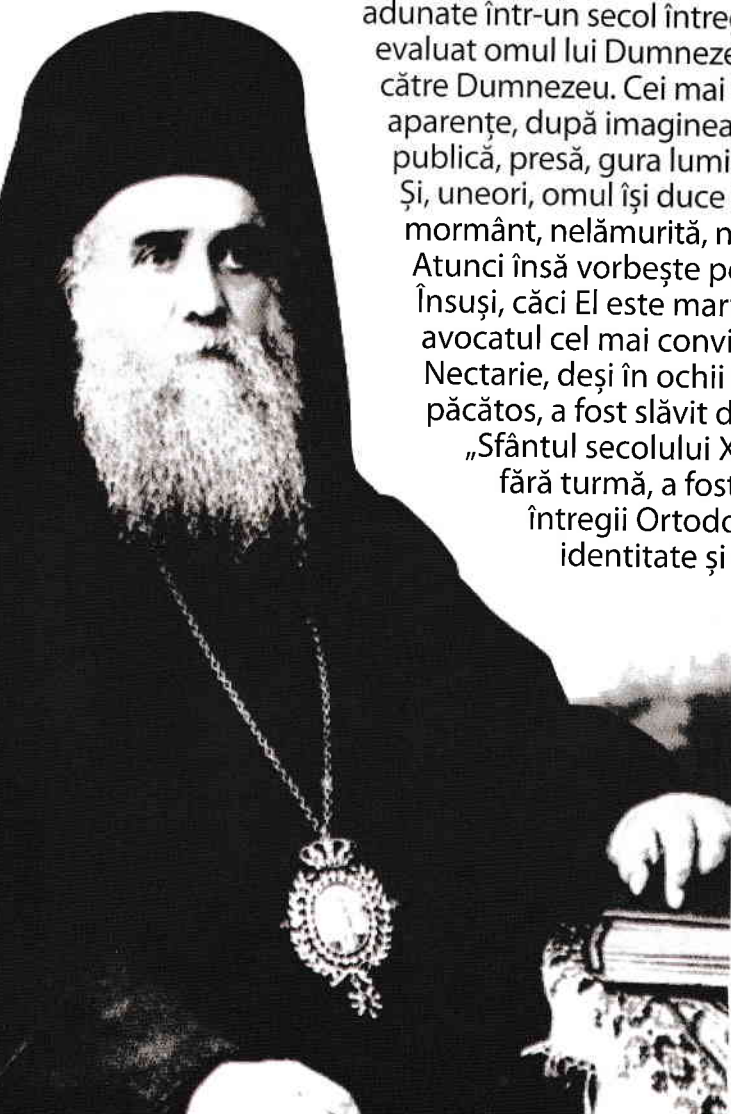
Sfântul Nectarie – 100 de ani de la adormire

† 9 NOIEMBRIE 1920

La centenarul adormirii Sfântului Nectarie, actualul Păstor al Eghinei, Mitropolitul Efrem, ne vorbește despre roadele lucrării duhovnicești a Sfântului adunate într-un secol întreg. Ne arată cum este evaluat omul lui Dumnezeu de către lume și de către Dumnezeu. Cei mai mulți evaluăm după aparențe, după imaginea facilă servită de opinia publică, presă, gura lumii, propriile patimi. Și, uneori, omul își duce taina dincolo de mormânt, nelămurită, nespusă.

Atunci însă vorbește pentru el Dumnezeu Însuși, căci El este martorul cel mai bun, avocatul cel mai convingător. Așa și Sfântul Nectarie, deși în ochii lumii avea faimă de păcătos, a fost slăvit de Dumnezeu drept „Sfântul secolului XX”; deși episcop fără turmă, a fost făcut „Păstor al întregii Ortodoxii”; deși fără acte de identitate și cetățenie, a devenit cetățean „a-toată-lumea”. (T.P.)¹

„Omul fără de răutate stă înaintea feței lui Dumnezeu nu doar cu o aparență a binelui, ci mai ales cu o inimă neprihănită. Cel fără de răutate este binecuvântat de Dumnezeu, care îl așază în pământul celor dreți și îl va binecuvânta în toate zilele vieții lui” (Sfântul Nectarie)

— *Preasfinția-voastră, e sunteți originar din Eghina și păstor al acestor locuri de aproape 20 de ani. Cum simțiți prezența Sfântului Nectarie pe aceste meleaguri?*

— Eu sunt născut aici, în Eghina, în anul 1948. La școală auzeam povestindu-se despre viața și minunile Sfântului Nectarie, căci ne-a fost director un Părinte arhimandrit care îl iubea mult pe Sfântul. De loc sunt din satul Kypseli, care e foarte aproape de mănăstirea Sfântului, iar școala noastră a fost printre primele care își duceau copiii la prăznuirea lui, cu mult înainte de-a fi trecut în rândul Sfinților, în 1961. Dezgroparea moaștelor Sfântului a avut loc în 1953, iar noi încă din 1954 mergeam pe jos la mănăstire, purtând în brațe coșurile cu artos, ca să facem liturghie în cinstea Sfântului Nectarie. Îmi aduc aminte primul său praznic — în 1954, aveam șase ani.

Sfântul Nectarie este ocrotitorul sfinței noastre mitropolii. Prezența lui e foarte vie, ne dă multă însuflare, mai ales în insula Eghina cea atât de binecuvântată, pe care au pășit atâția Sfinți. Buna-mireasmă a moaștelor sale, rod al strădaniei duhovnicești și al adâncii sale nevoițe, ne pătrunde întreaga ființă, adevărindu-i sfințenia vieții. În curtea Mănăstirii „Sfânta Treime”, pe care a întemeiat-o, prezența sa se face și mai simțită. Neîndoielnic, chipul Sfântului Nectarie ne-a înrăurit întreaga viață — și a mea, personal, călăuzindu-mă să iau hotărâri însemnate. Sfântul Nectarie este un adevărat „indicator” luminos, care ne îndreaptă către Hristos.

„VINE UN OM SFÂNT!”

— *Care este relația locuitorilor Eghinei cu Sfântul Nectarie?*

— Locuitorii acestei insule istorice îl cinstesc pe Sfântul Nectarie, au multă evlavie la el, iubindu-l peste măsură. Dragostea lor se arată în multe chipuri. Vin și se închină la moaștele sale și aleargă să primească ajutorul harului

său, dar nu doar atunci când dau de greutate și ispite, ci de fiecare dată când Sfântul le vorbește în inimă — căci e de-ajuns o singură privire ca Sfântul Nectarie să te cucerească cu seninătatea chipului său.

De altfel, cum am putea să nu-l iubim? Sfântul Nectarie a renăscut monahismul de maici din insulă, pentru că mănăstiri de călugări existau și înainte. Noi, locuitorii Eghinei, am avut marea binecuvântare ca Sfântul să aleagă insula noastră drept loc unde să-și întemeieze mănăstirea, pentru că inițial se gândise la insula Skopelos. Însă primele maici, cele care au format prima obște, și Xenia, prima stareță, au preferat Eghina. Le-a plăcut mult aici. A primit și Sfântul înștiințare de la Dumnezeu, așa că i-a spus Maicii Xenia: „Da, am încredințarea că aici trebuie să rămânem!”. Un semn a fost și faptul că, atunci când a ajuns în Eghina, un om muncit de un duh necurat a strigat: „Vine un om sfânt!”. Primarul regiunii i-a oferit terenul, cu acte notariale în regulă, și astfel a fost întemeiată mănăstirea.

Așa a renăscut monahismul de maici în Eghina, iar insula noastră, după întemeierea Mănăstirii „Sfânta Treime” de către Sfântul Nectarie, a ajuns să fie numită „Athosul maicilor”. Mănăstirea avea, la vremea aceea, patruzeci de maici. Și Mănăstirea „Sfântul Mina” s-a întemeiat tot printr-o înștiințare a Sfântului de către Dumnezeu. Tot la îndemnul Sfântului a fost ridicată și Mănăstirea „Sfânta Anastasia”. Mai avem și Mănăstirea „Maica Domnului Slobozitoarea”, tot de maici. Sfântul Nectarie a dat un mare avânt monahismului de aici. Epistolele sale duhovnicești, trimise maicilor, sunt extrem de importante, pentru că le-a lăsat o rânduială de viață pe care o urmează și astăzi. Doar că el însuși nu s-a învrednicit să-și vadă mănăstirea finalizată, pentru că nu a fost recunoscută de Biserică decât mult mai târziu, în 1931.

Si, în sfârșit, Sfântul Nectarie ne-a ajutat și prin faptul că însula noastră a devenit atât de cunoscută. Faima Eghinei i se datorează lui, nu templelor și istoriei antice. Așadar, sub toate aspectele, noi, cei de aici, îi datorăm foarte mult și avem toate motivele să-l iubim.

„PREASFINȚITE, NU VĂ APĂRAȚI?”

– *Sfântul Nectarie a fost recunoscut drept „Sfântul secolului XX” – un sfânt care, datorită marii harisme a facerii de minuni, a ajuns foarte repede un Sfânt a-toată-lumea. Care credeți că este motivul pentru care a primit o așa de mare slavă?*

- Sfântul Nectarie, dincolo de multele harisme pe care le avea, a primit o mare slavă de la Dumnezeu pentru virtutea răbdării, a tăcerii și a ethosului său bisericesc desăvârșit. Ascultarea lui la chemările Bisericii, dimpreună cu vasta sa cultură seculară și lucrarea duhovnicească l-au condus pe trepte duhovnicești înalte, devenind cu adevărat „dumnezeu după har”. Negreșit, vorbim despre un Sfânt a-toată-lumea. Este deja binecunoscut faptul că Sfântul Nectarie continuă să săvârșească o lucrare în toată lumea prin numeroasele biserici care i-au fost închinat, dar și prin scrierile sale. Operele Sfântului, rod al studiului aprofundat al textelor patristice și imnologice, ne sunt tuturor cunoscute.

Cel mai mult însă a lucrat prin înțelepciunea sa – iar înțelepciunea, știți, nu înseamnă nici informație, nici cultură, ci experiență. Iar aici vorbim de o experiență duhovnicească foarte înaltă. Când era acuzat pe nedrept, nu răspundea, pentru a se dezvinovăți. Când era calomniat, rămânea tăcut, întocmai cum și Hristos a rămas tăcut înaintea lui Pilat, când I-a spus: „Nu răspunzi nimic?” ^{Marcu 15:54}. Nu se apăra niciodată când era acuzat. Atunci când judecătorul s-a dus să-l cerceteze în privința acuzației grave că ar duce o viață imorală cu maicile, nu a scos nici un cuvânt. Îi spuneau maicile: „Preasfințite, nu vă apărați?”, dar el arăta către cer. Știu

toate acestea de la Stareța Teodosia, care a fost martor ocular și pe care am cunoscut-o, tânăr cleric fiind. Iată, deci, cum tăcerea dreptului în fața celui nedrept are puterea de a înrăuri în bine întreaga lume. De aceea, Sfântul Nectarie a fost cu adevărat fericit, pentru că s-a făcut stăpân peste patimi.

Sfântul Nectarie își avea nădejdea la Cer. Dar noi, cei de azi, din păcate, suferim de uitare – a veșniciei, a faptului că Hristos este viu, că Maica Domnului este vie și se află în mijlocul nostru. Hristos nu este un mit, nu este o închipuire; Sfântul știa că există Învierea, că există viața veșnică, și pentru aceasta se nevoia. Iar dacă cineva are o astfel de încredințare, poate suferi orice încercare, asemenea mucenicilor cărora li se smulgeau unghiile, li se zdrobeau trupurile, erau dați la fiare sau aruncați în foc și în mare. Cum puteau oare să îndure toate aceste chinuri? Și totuși le îndurau, pentru că ei credeau cu adevărat în veșnicie, suferind pentru dragostea lui Hristos.

„TURMA LUI ESTE ÎNTREAGA ORTODOXIE”

Toate acestea sunt experiențe reale – sunt puterea duhovnicească a Bisericii, pe care ne-o dăruiește, este lucrarea Duhului Sfânt în noi, vădită prin această răbdare, prin această rezistență a Sfinților. Noi îi vedem și, la rândul nostru, primim putere și curaj, chiar dacă uneori suntem cuprinși de lașitate, fiind biruiți de patimi. Când suntem nedreptățiți, imediat ne vine gândul: „Dă-l în judecată, fă-i o reclamație!”. A avea răbdare înseamnă a-L avea pe Duhul Sfânt; nu poți avea răbdare prin puterile tale omenești. Căci starea firească a omului este să-i iubească pe cei ce-l iubesc, însă starea mai presus de fire este să-și iubească vrăjmașii, așa cum spune Evanghelia. Cineva care fusese mai înainte ateu s-a făcut creștin ortodox citind acest pasaj despre iubirea vrăjmașilor. „Lucrul ăsta nu l-am găsit nicăieri! Nu există nicăieri, în nici o filosofie,

**„Tăcerea dreptului în fața celui nedrept
înraurește în bine întreaga lume”
(Mitropolitul Efreim al Eghinei)**

decât în Evanghelie!”, spunea. Așa și Sfântul Nectarie, pentru că dobândise Duhul Sfânt, a făcut răbdare.

Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la adormirea sa întru Domnul și, dacă va îngădui Dumnezeu, vor veni pelerini din toate țările ortodoxe de ziua prăznuirii lui, pe 9 noiembrie. Vin până și neortodocși, pentru că Sfântul îi ajută pe toți, fărăosebire, prin marele har pe care l-a primit de la Dumnezeu pentru pătimirile sale. A suferit foarte mult, întrebându-se până în ultima clipă a vieții sale: „Unde mi-e locul?”. L-au gonit din biserică, i-au luat până și actul de identitate. Nu i se dădea nici un loc unde să slujească. În chip minunat, în cele din

urmă a primit o biserică, pentru că tatăl lui Pavlos Mellás, Ministrul Cultelor de-atunci, trecând pe la minister, l-a găsit pe Sfânt plângând pe scări. Tocmai ieșise de la ministru, care îi spusese: „N-ai cetățenie, n-ai act de identitate. Cum să te numesc la vreo biserică?”, pentru a primi și el un salariu din care să-și ducă zilele. Și tatăl lui Mellás l-a găsit acolo și l-a întrebat: „De ce plângi, Părinte?”. „Uite așa și așa!”. L-a luat și s-a dus la birou la ministru, fiul său, și i-a spus: „Ce crezi că faci aici? Chiar acum o să-l numești la o biserică!”. „Dar nu-i posibil, nu are act de identitate!”. „Acum, în fața mea, îl numești la o biserică!”. Și ministrul a semnat, numindu-l preot în Halkida.

A suferit foarte mult, dar acum Dumnezeu și Maica Domnului, care îl iubește nespus, l-a învrednicit să nu aibă o turmă de numai cinci oameni, nici de zece mii de oameni, ci turma lui este întreaga Ortodoxie. L-a învrednicit să fie Părinte și învățător al întregii Ortodoxii, păstor al milioaneilor de ortodocși.

„A FORMAT TEOLOGI, A FORMAT SFINȚI!”

– Sfântul Nectarie a fost și un mare teolog și învățător al Bisericii. Cum a lucrat această mare harismă a sa?

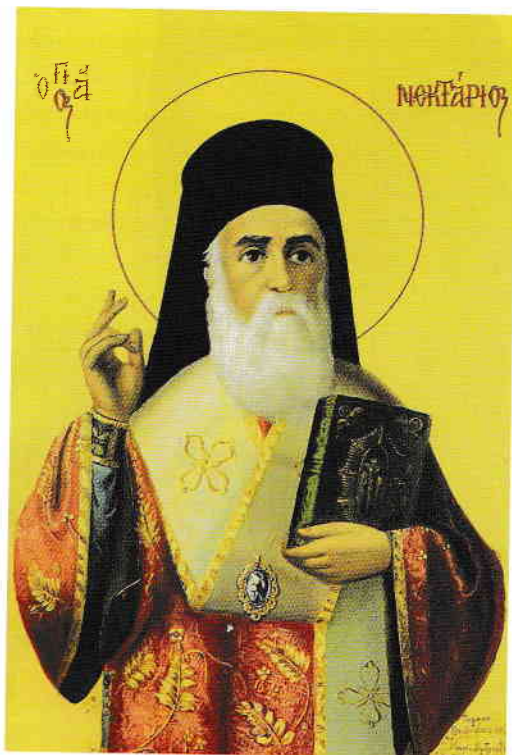
- Încă de mic copil, Sfântul Nectarie, după cum însuși consemnează în scrierile sale, a avut un dor arzător de-a le transmite oamenilor cunoașterea cea de folos. Astfel, a publicat multe cărți – fenomen rar pentru acea epocă –, prin care i-a zidit duhovnicește atât pe elevii săi de la seminarul „Rizario”, cât și mulțime de credincioși. Operele sale numără mii de pagini, fiind considerate de mult folos. Merită să amintim că Sfântul, care o cinstea nespus pe Maica Domnului, i-a închinat și versuri, cum este și cunoscutul imn: „Fecioară Maică Maria, Stăpână Împărăteasă...”. În ultimii ani, a început și publicarea ediției critice a „Operele complete”. Scrierile sale apologetice acoperă întreaga gamă a învățăturii creștine,

având ca principale subiecte moravurile, eclesiologia, pastorația creștină și, cel mai important, polemizând cu tendințele spirituale ale epocii sale: iluminismul și ateismul.

Vedeți, însă, el este teolog nu doar pentru că a scris cărți, ci pentru că a format teologi, a format preoți; mai mult chiar, a format sfinți! Aceasta este adevărata lucrare a unui teolog. Vă puteți închipui ce înseamnă să-l ai director de seminar pe Sfântul Nectarie? Gerații întregi de seminarisți au ieșit din mâna lui. Vă dați seama ce trăiri duhovnicești a lăsat în sufletul lor? Aceste experiențe duhovnicești din tinerețe sunt cele mai hotărâtoare pentru evoluția unui om, cu atât mai mult a unui viitor preot. Se mai compară școlile preoțești de astăzi cu ce era „Rizario” pe vremea Sfântului?

Școlile preoțești nu sunt ceea ce mi-aș dori eu să fie. După mine, ar trebui să aibă biserica în centru, unde să se slujească toate slujbele, în fiecare zi Dumnezeiasca Liturghie; copiii să învețe arta muzicii psaltice, toate rânduilele bisericești, și să iasă de acolo clerici care să știe să slujească, să știe să se roage. Clericul trebuie să aibă o viață lăuntrică. Iar Biserica să se îngrijească să aducă acolo profesori buni, iar ca director, un om sfânt. Eu, la școala bisericească unde am învățat, am avut șansa să am un director cu viață sfântă – un mirean, Emanuil Frangulis. În fiecare zi slujea Utrenia, iar în perioada Triodului, care are cântări de pocăință, plângea. Acest lucru nu-l mai vedem astăzi, deoarece școlile noastre preoțești au ajuns la fel ca școlile seculare.

Îmi amintesc de preoții din copilăria mea; nu aveau prea multă carte, dar erau foarte evlavioși. Îmi amintesc cum, copil fiind, luam măgarul Părintelui, încarcam pe el samarul, ca să mergem la bisericuță, să slujim. Era minunat! Mă uitam la Părintele și vedeam un sfânt. Îl ajutam să pregătească altarul, să facă proscomidia, tăiam prescura... Lucruri extraordinare! De-afară miros de cimbri, din biserică, de tămâie.

„Sfântul Nectarie este un adevărat indicator luminos către Hristos”

„CEL MAI BUN RĂSPUNS LA ACUZAȚII”

– Sfântul Nectarie a fost calomniat și exilat aproape întreaga viață, adevărind cuvântul Apostolului Pavel că „Nu avem aici cetate stătătoare” *Evrei 13:14*. Vorbiți-ne despre lupta sa cu răutatea oamenilor și despre cum putem și noi să depășim astfel de ispite.

– Așa cum v-am spus, viața Sfântului Nectarie e cea mai desăvârșită teologie. Din tăcerea sa răsună cuvântul evanghelic. Tot ceea ce propovăduia cu credință apostolică adevărea prin faptele sale. Privirea sa blândă, zâmbetul său smerit, buna-cuviință, chipul său ascetic sunt cel mai bun răspuns la acuzațiile celor care-l calomniau. Vederea taborică a tainelor veacului ce va să vină lăsa în urmă încercările pe care le suferea, dându-i perspectiva veșniciei. Și iată că astăzi, la un veac după adormirea lui, pilda tăcerii sale ne este și

nouă de folos: „Păzi-voi căile mele, ca să nu păcătuiesc eu cu limba mea” Psalmul 38:1.

Vedeți, Sfântul Nectarie avea în minte cuvântul Domnului: „Dacă pe Mine M-au prigonit, și pe voi vă vor prigoni”. Cum mă folosesc eu de aceasta în ziua de azi? Știu că, dacă am intrat în preoție, nu trebuie să mă aștept să primesc cununi de lauri de la toți, ci dimpotrivă: știu că voi fi prigonit, deoarece există Hristos, dar există și satana, care se luptă împotriva lui Hristos și duce acest război. Iar cu Hristos, satana se luptă în persoana mea, în persoana dumneavoastră, în persoana tuturor creștinilor. E tare viclean. Din experiența pe care o avem de la cei ce sunt sub influența lui, știm că este urător și ucigaș de oameni. Așadar, cunoscând acest lucru, știu că și eu voi fi pus la încercare. Și atunci, în încercarea mea, voi spune: „Slavă Ție, Doamne!”. Cu atât mai mult este valabil acest lucru pentru un preot. Dacă nu sunt pregătit să trec prin ispite, mai bine să nu mă fac preot! În toate ispitele, temelia este smerenia, iar Sfântul Nectarie a dovedit o smerenie desăvârșită. Dacă ești smerit, atunci nu mai cazi în deznădejde și nu te mai doare răutatea oamenilor.

„BISERICA ESTE CEA CARE BIRUIEȘTE MOARTEA”

– În încheiere, vă rugăm să adresați un cuvânt de încurajare poporului român, în aceste vremuri grele prin care trecem.

– Este adevărat că această încercare prin care trecem cu toții, a pandemiei de coronavirus, a provocat frică și disperare în toată lumea. Însă noi, creștinii, suntem învățați cu greul. Trebuie cu orice preț să dovedim un înalt simț de răspundere și să nu ne pierdem nădejdea. Să rămânem bucușoși, creativi, să ne rugăm, să urmărim strălucita pildă a Sfântului tăcerii și iertării!

Participarea la Tainele Bisericii noastre și uniunea cu Mântuitorul Iisus Hristos ne vor aduce o nouă perspectivă asupra lumii, preschimbând această pandemie a fricii într-un prilej de

împreună-pățimire cu aproapele nostru, cu orice om. Biserica, această comunitate care Îl slăvește pe Dumnezeu, ne dă putere lăuntrică, ne dă puterea Duhului. Biserica ne oferă „medicamentul împotriva morții”. Pâinea, mâncarea, medicamentele și le poate oferi oricine, indiferent de credința sa în Dumnezeu, dar Taina Dumnezeieștii Euharistii, Împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos nu și-o poate oferi nimeni altcineva.

Biserica e cea care biruiește moartea. După Învierea lui Hristos nu mai există moarte, moartea a fost biruită! Iar lucrul acesta nu mi-l poate da nici o filosofie. De aceea, mulți oameni devin creștini atunci când simt că viața nu se termină la mormânt. Acesta este cel mai important mesaj al Bisericii noastre. Nimeni nu poate să-mi ofere lucrul acesta, nici o filosofie, oricât de înaltă, în afară de Biserica lui Hristos! Credința noastră în Înviere îmi dă sens în viață și nădejde să continui, să mă lupt, să mă nevoiesc. Biserica ni-l dă pe Iisus Hristos răstignit și înviat, și pe acest Hristos Îl propovăduim și noi.

Harul și binecuvântarea celui întru Sfinți Părintele nostru Nectarie, Episcopul Pentapolei, făcătorul de minuni, să acopere, să binecuvânteze și să sfințească binecredinciosul popor român! De altfel, românii îl cinstesc pe Sfântul Nectarie la fel de mult ca grecii. Este un popor care îl iubește cu adevărat pe Sfântul nostru. În fiecare zi, mii de pelerini români vin la mănăstirea sa din Eghina, ca să-și lase pe omoforul său necazurile, neliniștile, încercările și ispitele lor. Sfântul a săvârșit multe minuni în România, iar prezența sa în țara noastră îi adevărește ecumenicitatea. Dragostea Sfântului Nectarie nu are limite, nici granițe, ci îi slujește fiecărui om care se roagă din inimă. ■

**Material realizat de
Tatiana Petrache**

¹Interviu de față a preluat anumite fragmente din interviu realizat în iunie a.c. de Μαρία Γαζυράκη, de la Orthodoxy News Agency. https://www.youtube.com/watch?v=0Afl1WRXs_k